

Никола Ивковић, асистент
Правног факултета Универзитета у Крагујевцу

УДК: 347.965
DOI: 10.46793/XXIV-11.475I

ЕТИКА ПРУЖАЊА АДВОКАТСКИХ УСЛУГА *

Резиме

Кроз рад анализира се адвокатска делатност и на основу истраживања постављају се предвиђања о развоју и промени начина пружања услуга кроз процес хармонизације права Републике Србије и система Европске уније. Аутор у раду креће од одређења појма адвокатуре као делатности. Кроз историјски развој, указује се на значај професије адвоката у оквиру правног система једне државе и улоге ове делатности у друштву најшире. Компаративном анализом долази се извесних опитних одредница које су заједничке за правне система. Након тога, са фокусом на проучавање опитних правних аката у Републици Србији анализирају се кључни документи ка позитивно-правном одређењу. Како позитивно право контролу, те свој судар са реалношћу, доживљава кроз практичну примену прописаног, тако се кроз одлуке кључних субјеката позитивно правно ставља на тест. Сматрајући да постоји потреба за корективима у области регулативе у Републици Србије, аутор износи предлоге као вид почетне дискусије овим поводом. Износећи смеле предлоге, аутор циља на вид почетних хипотеза које би требало да пробуде интересовање кључних актера које на неки начин тангира ова тема кључно, а посредно и целу друштвену заједницу. Такође, аутор тежи да постави кроз прагматичну анализу, шта би биле тежње ка најбољем правном правилу и позитивно правно и практично уреди област пружања услуга адвоката.

Кључне речи: правни систем, адвокатура, етика услуга, подела власти, правна држава.

1. Појам и црте историјског развоја

Сама етимологија појма адвокатура упућује на њене историјске зачетке. Назив професије адвоката настаје од латинског *advocatus, voco ad* – позивам (у

---

* Рад је настао као резултат научноистраживачког рада истраживача Правног факултета Универзитета у Крагујевцу, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

помоћ). Сам корене настанка делатности треба тражити у државно просвећеним, античким временима. Идеја филозофске мисли настаје и везује се за прва систематска разматрања о држави и друштву антике. Самим тим у овом историјском периоду треба истражити почетке распознавања адвокатуре као делатности. У крилу античких грка и старих римљана јавља се посебна, нормативно уређена област пружања правних услуга. Рађају се нове идеје, унапређују институциони идеали у тежњи ка правди. Природно, за почетак везујемо и разматрања о етичким елементима комплексног позива, а интензитет ове компоненте није се изгубио ни до данашњих времена.

Полажући доста на говору, развоју усмене речи као начину да се репродукују мисаоне целине, антика нас води и ка првој етичкој дилеми. Ако етику схватимо најшире у смислу разликовања доброг, исправног од оног другог, на ово разликовање указује се и код правничких послова. Како су се угледни грађани Атине бавили земљорадњом и своју економску сигурност црпели из природе, област друштвеног деловања кроз зачетне услуге адвокатуре била је резервисана за странце, као мање часном професионалном усмерењу.¹ Док се политика и размишљање о функцијама државе у мислима великана античке мисли везивала за узвишена занимања, рудиментални правни послови ипак су били резервисани за ниже слојеве, метеке (странце). Етичку дименизију доноси и разликовање на логографе, који су састављали правне акте или говоре, али их нису износили на суду и говорнике. Говорништво је у антици имало посебан значај, дугу традицију и углед, па се из њега и посебно развила вештина писања и издвојила као мање вредна.²

Први познати (забележени) правници Коракс и Тисија били су уједно забележени и као аутори првих правила говора у пружању помоћи пред судовима³. У то време када је и забележена кроз своје делатнике, кроз рудименталне облике адвокатура се јавила на периферијама Старе Грчке. „Слана лука“ – Сиракуза, на ободима старог античког света у својој удаљености према осталим полисима, крила је тајну бољег развоја. Кроз мању изложеност сукобима и могућност да се посвети просветитељским активностима Сиракуза је тежила политичком поретку који ће гарантовати већу једнакоста становника тог острвског града. Тако се падом тираније отворио пут праведнијем остваривању права у грађанском друштву Сиракузе. Народни судови били су претрпани захтевима који су за време страховладе били утишани. Такво интересовање (за своја права) природно донело је и

---

¹ Бартуловић, Ж., Беланић, Л., *Повјест одвјетништва у Хрватској и уговор о одвјетничким услугама у савременом праву*, Зборник радова: Право и услуге, Крагујевац, 2012., стр. 511-536.

² Чолакић, А., *Како је настало одвјетништво (и тко су били највећи одвјетници античког света)*, Гласник Адвокатске коморе Војводине, часопис за правну теорију и праксу, књ. 74, бр. 5/2014., стр 295-319.

³Више о историји адвокатуре видети: Роки Д, *Почеци адвокатуре и први адвокати (Правно-историјска студија)*, Југословенска адвокатура, година VIII, бр. 1/1961.

потребу да нормативно неуке странке, посредник упуту у прав(н)е и повољне начине остваривања могућности. На тај начин кроз реторичка умећа, развили су се први правници и делатност коју данас познајемо као адвокатуру.⁴

У старој Атини, седишту и политичке и правне мисли, жива друштвена збиља изродила је и прва правила судских говора. Значај етике и моралних обзира према правилима по којима функционише друштво донели су нам прве „образце“ судске реторике. Њих је систематизовао и утиснуо своје име у хронологију етике правних послова Антифонт, ученик Горгија од Леонтине, још 420. г.п.н.е.⁵ Нешто раније, први уџбеник под називом „Говорничко умеће“, са правилима писања судских говора везује се за раније поменуте правке правничке делатности Коракса и Тисија.

И док се рудиментални облици јављају у Старој Грчкој, правни живот у потпуности заокупио је Стари Рим. Живост односа који су се регулисали нормама, облигациони динамизам и други видови развоја, развили су и сложен правни систем Римљана. Тако су настале правне норме и развој елемената за научно истраживање права. Институционализовани свет адвокатуре родио се у светлу бујања правних дисциплина. Слично као и њихови претходници и овде се правило разликовање између говорника и правника или ти *orators* и *advocates*. Етика посматрања наводи нас на један занимљив елемент Римског права. Како се заступање није плаћало, говорници су услуге за странке обављали због популарности коју им је доносио успех, занемарујући при том финансијску компоненту.⁶ Они су (говорници- *orators*) били политички мотивисани и своју политичку амбицију изражавали су и кроз тежњу да је поткрепе говорничким даром који се најбоље исказивао на суду. Обично су говорници били из редова повлашћеног слоја, партиција, па то објашњава горе изнету тежњу ка амбицијама у јавним пословима као подстицајном фактору за бављењем правом. Сама делатост римских правника имала је три дела⁷: *cavere* – састављање правних аката (тужбе, правни лекови, формулари правних послова; *agere* – заступање странака у парницама; *respondere* – давање савета и мишљења о правним питањима.

Динамика друштвених, а самим тим и правних односа у време домината и принципата, грана и право. Овај динамизам доводи до развоја права и угледа адвоката, а говорници поступно нестају као делатници правног живота. Етичко посматрање води нас до закључка да иако се правничке услуге наплаћују у ово доба, углед адвоката расте, а институционални развој професије добија свој пуни замах.⁸

---

⁴ Чолакић, А., *нав. дело*.

⁵ *Исто*.

⁶ Бодул, Д., Бан З., *Пролегомена о одјетничкој професији*, Ријека, 2017, стр. 31-53.

⁷ *Исто*.

⁸ Бартуловић, Ж., Беланић, Л., *нав. чланак*, стр. 511-536.

2. Адвокатска делатност код нас

Позитивно-правно препозната Уставом Републике Србије,⁹ конкретизована Законом о адвокатури¹⁰ и Кодексом професионалне етике адвоката¹¹ као нормативним темељима, адвокатура у Републици Србији функционише, чини се, у лелујању између реалности збиље и догме позитивизма.

Устав нам само поставља темељно начело независности професије и даје на неки начин ексклузивитет адвокатима као делатницима права. Записани у крвном акту хијерархијске лествице Србије адвокати задржавају нормативни ауторитет, али и одговорност у својој улози ка остваривању идеала правне државе. Као основ за конкретизацију, својом општом, а афирмативном нормативном базом акта конституционализације отвара широко поље за добру регулацију правила путем закона. Како детаљна анализа акта захтева већи обим и преданији приступ истраживању, овом приликом акценат ће бити на етичкој димензији, а компаративну анализу оставићемо за фрагменте истраживања кроз упоредни приступ. А на етику нам кроз законски текст највише указује заклетва коју полаже сваки нови члан Адвокатске коморе: „Заклињем се да ћу дужност адвоката обављати савесно, да ћу се у свом раду придржавати Устава, закона и других прописа, статута адвокатске коморе и Кодекса професионалне етике адвоката и да ћу својим поступцима чувати углед адвокатуре“¹² и то одредбом чл. 9. ст. 3. наведеног Закона. Овом формулацијом у исту раван се постављају уставност и законитост као идеали правне државе и углед адвокатуре као делатности. За питање угледа је битна и напомена да развој нових технологија, брзина протока информација и напредак дигиталних медија, уносе нову динамику која свакодневно поставља питања према статичности позитивног поретка. Због овога поставља се и питање које можда представља и срж етичких дилема и схватања о низу питања и принципа који су предвиђени актима које смо поменули а дефинишу област регулативе.

Рекламирање и нелојална конкуренција уређују се тј. забрањују горе поменути актима којима се нормира област. Делом IV Кодекса професионалне етике адвоката под називом „Недопуштено стицање клијената“ у три члана нормира се забрана - кроз детаљну регулативу забране рекламирања, забране нелојалне конкуренције и забране нечасног или другог недопуштеног стицања клијената. Кодексом се уређује етички моменат „жеђи“ за тежњом сваког делатника области која доноси материјалне бенефите и кроз иманентне забране усмеравају адвокати како да часно усмере своје делатности.

---

⁹ Сл. гласник РС, бр. 98/2006.

¹⁰ Сл. гласник РС, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС.

¹¹ Сл. гласник РС, бр. 27/2012.

¹² Чл. 9. ст. 4. Закон о адвокатури (Сл. гласник РС, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС).

Поставља се логично питање колико је ово реална норматива и колико су ово уопште оствариве категорије.

Усмеривши се на регулисање и интерне редове адвокати као да су занемарили спољне факторе који могу да утичу на њихов позив. Тако је вишемесечне протесте¹³ изазвало увођење јавних бележника у правни систем Србије, те круг овлашћења које су нотари добили. Делује као да су адвокати „преспавали“ промене које су надолазиле и да се нису припремили за увођење нових субјеката који су ступили на сцену. Протести који су месецима паралисали цео правосудни систем свакако су били са оправданим захтевима, али поставља се питање припреме, планова и представљања адвоката од својих комора, када су кључ недовољног утицаја адвокатских представника највише платили сами адвокати који месецима нису могли да раде, а тиме ни да остварују приходе.

На основаност ових тврдњи, указује и један од спорова који је покренула Адвокатска комора Србије против привредног друштва које је организовало послове пружања адвокатских услуга у случајевима који су преплавили надлежне више судове Републике Србије по питању дискриминације мобилисаних лица од стране Војске Републике Србије у периоду НАТО бомбардовања, тј. прецизније, исплате дневница овим лицима. Надлежни Привредни суд у Београду прво је донео пресуду, а касније и усвојио привремену меру подносиоца - Адвокатске коморе Србије.¹⁴ Тиме је суд исправно, екстензивним тумачењем забранио обављање делатности адвокатских послова привредном друштву, које није законски организовано за пружање адвокатских услуга, али и утврдио забрану рекламирања правних послова истог друштва. Анализом прописа којима се регулишу питања рекламирања, приметни су недостаци прецизнијих механизма ограничавања рекламирања адвокатуре преко посредовања, као и питање како би уређено рекламирање адвокатуре тачно утицало на етичност бављења овом професијом. Наведена дилема отвара и друге, знато ширег карактера, а то су уставом гарантоване слободе, као и питање конкуренције које се може поставити са ограниченим оглашавањем обављања ове делатности. Исправан пут захтева напор који ће дебатама, промишљањима и стручним анализама повећати видљивост здравом разуму, али чини се то у потпуности изостаје.

Наводимо још једна пример праксе и свакодневне збиље адвоката. У циљу промоције адвокатског позива, Адвокатска комора Београда закључила је уговор са „Вечерњим новостима“ о објављивању посебног додатка који би се издавао под називом „Адвокат“. Одлична идеја са циљем промоције професије

¹³ <https://aks.org.rs/aks/wp-content/uploads/2015/04/odluka.pdf> приступљено 10.11.2020.

¹⁴ Привредни суд у Београду усвојио је забрану рекламирања и пружање услуге правне помоћи решењем бр. 25. П-1737/2017 од 15. јуна 2017, а пре тога донео и пресуду којом је утврђено да тужени нема право пружања услуге из пула резервисаних делатношћу адвоката под бр. 34. П-4952/2016 од 1. јуна 2017.

која неретко у јавном и медијском простору изазива негативан призив, стављена је у други план одлуком Коморе да се евентуални радови објављују без имена аутора, адвоката. Како се адвокати аутори текстова не би истицали, тиме и рекламирали, промовисани радови били би публиковани без ауторства.¹⁵ Док је адвокатура изложена утицајима са свих страна, у незавидном положају према државној власти, ова одлука може да укаже на тенденцији која постоји унутар професије. Оптерећени конкуренцијом унутар себе, адвокати као да су занемарили оно што је кључно. Док се одлуке које су директно везане за њих доносе на штету адвокатског позива и док својим сукобима те недовољном транспарентношћу адвокатских комора, некако увек као главна тема остаје део IV Кодекса професионалне етике адвоката – недозвољено стицање клијената. Све док овај начин делања и мишљења остане доминантан, пут ка напретку и остваривању идеала које постављају домаћи и међународни кодекси адвоката, неће бити лак, а ни успешан.

Следеће питање надовезује се на стицање клијената, али има ширу конотацију и проблематику. Начин на који се адвокати организују у вршењу своје професије умногоме опредељује цео систем етичности рада. Законом о адвокатури делатници овог посла могу се организовати као самостални адвокати, у форми заједничке адвокатске канцеларије или у оквиру адвокатског ортачког друштва.¹⁶ Форма организовања којом се одређују начини обављања послова истовремено представља основ за шире дискусије, које ће у перспективи усмерити даљи развој адвокатури. Тежња ка корпоративности деловања (коју подстиче динамика међународних пословних односа) постаје све доминантнија организациона форма у адвокатури.

Једно истраживање поставило је тезу да је у будућности могуће да чак 23% послова адвоката буде замењено модерним технологијама¹⁷. Путем савремених процеса, софтвера који повезују различите процесе анализе правних докумената, постоји могућност да у будућности чак једна петина послова који спадају у делатност адвоката буде замењена вештачком интелигенцијом и другим видовима дигиталне технологије. Ако ово знамо, питање је који су нивои знања неопходни и да ли је способност ка прилагођавању кључна у временима која долазе.

Ван токова модерних истраживања, у нашој адвокатури преовлађује питање „голе егзистенције“ која замагљује друга питања и модернистичке тенденције. Питање организовања адвоката везано је и за проблеме плаћања пореских обавеза које постоје у односу адвоката и државе. Самостални адвокати, према законима којима се одређују начини извршења пореских обавеза, све обавезе плаћају паушално, у фиксно одмереном износу. А законом

---

¹⁵ <https://www.okruglistoadvokata.rs/sta-je-advokat-bez-imena/> приступљено 15.10.2020.

¹⁶ Чл. 44. Закон о адвокатури (Сл. гласник РС, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС).

¹⁷ <https://public.tableau.com/profile/mckinsey.analytics#!/vizhome/AutomationandUSjobs/Technicalpotentialforautomation> приступљено 20.11.2020.

препознате форме организовања више адвоката у једној канцеларији било у форми адвокатског ортачког друштва, било кроз форму заједничке канцеларије порез (углавном) плаћају на основу пружених услуга.¹⁸ У пракси то значи да у фиксно одређеним износима у зависности од критеријума које је Влада Републике Србије прописала уредбом, адвокати плаћају своје обавезе држави. Граница која је постављена за паушално опорезивање је 6 милиоона динара, а након преласка износа од 8 милиона динара адвокати улазе у зону тзв. "књигаша". Интерес државе огледа се природно у већој наплати пореза, што је и логичан след и метод функционисања друштва организованог у форму државе од времена постанка. Овај „издатак“ представљао је камен спотицања између различитих друштвених група и државе кроз векове. Треба можда подсетити да је цео правосудни систем био паралисан горе поменутих протестом адвоката, а управо је начин плаћања пореза, поред сужавања надлежности адвоката, био кључан мотив за протесте. Иако је протест завршен, те су се адвокати вратили у судске клупе, делује као да је остало да тиња семе неразумевања и одсуство стратегије за оквир функционисања професије адвоката у држави. Оно што остаје као велико питање да ли би држава променом система и увођењем адвокатуре у вид ближе евиденције прихода, а самим тим и питањем пореске основице више новца успела да прикупи у буџет. Узевши у обзир пореску културу у нас, те могућност контроле који је свакако веома ограничена људским ресурсима ово питање захтева додатну математичку и егзактну рачунску анализу. На тај начин, увођењем економске анализе права у овај домен разумевања адвокатуре и државе, могао би се постићи ефекат сагласја. Управо је домен егзактности и укључивања егзактних економских критеријума у правни свет изложио као идеју знаменити судија и правни теоретичар Ричард Познер. У својој „Економској анализи права“ кроз сет дубокоумних расправа, указује се и фундамент овог истраживања. Само се на бази егзактних, мерљивих принципа, те увођењем рационалности и ефикасности у правосудни систем, може наћи и решење за проблеме који су напред већ изнети.¹⁹

Правосудни систем Републике Србије не функционише на најбољи начин. Адвокати су један од кључних чинилаца успостављања правне државе. Основне функције власти и одржање система баланса између различитих грана власти нису могуће без адекватно уређене делатности адвокатуре. Без постојања стратегије, која би предвидела превазилажење подела између адвоката. Без основе поделе власти и адвоката као делатника, нема ни прав(н)е државе.

---

¹⁸ Комплексни систем наплате пореза категорије у коју спадају адвокати ближе је одређен Уредбом о ближим условима, критеријумима и елементима за паушално опорезивање обвезника пореза на приходе од самосталне делатности (Сл. гласник РС, бр. 94/2019 и 96/2019 –испр.)

¹⁹ Posner, R., *Economic analysis of law*, Aspen Publishers, year 1973, New York, pp. 653-684.

3. Компаративна анализа

Један од начина за превазилажење назначених проблема јесте шири круг знања о области коју посматрамо. Метод упоредне анализе добар је пут ка додатном знању и провери постојећег стања. Приликом приступања ЕУ 2013. године Република Хрватска је била у обавези да свој правни систем хармонизује, прилагоди и усмери га ка функционисању правног живота у оквирима ове заједнице држава. Обзиром да је стратешки циљ Републике Србије такође чланство у оквиру ове заједнице држава, пример из суседства може нам послужити као компаративни. Изазови и промене које су заплуснуле систем Хрватске могу нам бити путоказ ка потенцијалним проблемима који нас очекују на том путу.

Када се говори о правилима која важе у Европској Унији а тичу се адвокатуре напоменимо неколико кључних докумената. Конвенцијом за заштиту људских права постављени су темељи који су своје место и додатну афирмацију добили и кроз уставе и законе многих земаља. Тако ако посматрамо кључне факторе наше компарације Републику Србију и Републику Хрватску видимо да је уставно одређење адвокатуре као професије нашло место у темељним правним документима. Тако, важећи Устав Републике Србије у делу којим одређује пружаоце правне помоћи ексклузивитет даје адвокатима. У светлу једнаке правне заштите, Уставом је предвиђено оснивање службе правне помоћи при јединицама локалне самоуправе и пружање правне помоћи као бесплатне делатности.²⁰ На овај начин, предвиђањем и института правне помоћи без плаћања уставотворац је, верујемо, ишао ка остваривању идеала који води ка уставној једнакости свих. Председник Адвокатске Коморе Србије на обележавању 156. година институционалног препознавања адвокатуре у Србији истакао значај уставне идентификације адвоката и тежњу ка очувању тог положаја.²¹ Ова тврдња може да добије утемељење пошто уставно одређење професије адвоката није уобичајено решење. Устави Шпаније, Аустрије, Бугарске, Чешке Републике, Енглеске, Велса, Литваније, Холандије и Албаније не одређују се према адвокатури већ конституционализам ове професије остављају за ниже правне акте, тј. законе.²²

Уставом Републике Хрватске такође се, на још дециднији начин одређује адвокатска делатност.²³ Елегантним, егзактним одређењем прописује се

---

²⁰ Чл. 67. ст. 2. Устав Републике Србије (Сл. гласник РС, бр. 98/2006).

²¹ Говор је одржан на свечаном обележавању 156. годишњице адвокатуре у Србији у великој сали за пленарна заседања Народне Скупштине Републике Србије 24.02.2018. године.

²² Упоредна анализа адвокатских комора и удружења у изабраним европским земљама: http://www.mdtfjss.org.rs/archive/file/Bar%20Associations%20report_March%202017_SER_BIAN.pdf

²³ Чл. 27. Устав Републике Хрватске (Народне новине, бр. 56/90, 135/97, 08/98, 113/00, 124/00, 28/01, 41/01, 55/01, 76/10, 85/10, 05/14).

делатност као самостална и независна, те јој се даје формални, нормативни ауторитет за конкретизацију путем норми закона.

4. Правна доктрина и делатност адвокатуре

Разврставање исправног од погрешног, правног од неправног, па у неку руку праведног од неправедног могло би се у ширем смислу одредити као предметом етичког проучавања једне делатности. А управо за ово проучавање битно је знање о одређеним појмовима, као и континуирано унапређење општег сазнајног опуса из једне области. Обзиром да правна доктрина у изучавање правне норме укључује и ширу теоријску концепцију, тиме и аксиолошку методу за указивање на етику професије је и веза између теорије и праксе, односно, између делатника једне и друге стране исте медаље. Значај правне доктрине у практичној анализи и учествовање у процесним реперкусијама државно-правног система одавно је препозната у теорији. Пракса у Републици Србији недовољно добро препознаје могућности за сарадњу делатности адвокатуре и правне науке. Чини се да не постоји довољна повезаност између правних факултета и института за правне и друштвене науке и правних делатника организованих у оквиру адвокатских комора. Рудиментарни покушаји постоје, али као да недостатак институционалног оквира и стратегије развоја адвокатске делатности кочи остваривање идеала правне државе, коме би у некој мери могла да допринесе и ангажованост доктрине у праксу правног живота.

Законом о адвокатури правна доктрина није регулисана као делатника у процесима пружања помоћи у адвокатском позиву. Чак ни у делу који промовише и уређује стицање знања и усавршавање адвоката, под називом стручно усавршавање,²⁴ у делу постављања нормативног оквира за обавезу стицања додатних знања адвоката. Увидом у конкретизацију која је у виду законом обавезног програма, донета од стране Адвокатске коморе Србије улази се у детаљнији увид плана процеса усавршавања адвоката.²⁵ Претходно институционално поткрепљена Адвокатска академија прати систематику развоја знања и динамику која је постављена путем академија у целом систему правосудног функционисања у нас. Тренутно важећи Закон о адвокатури, представља основ за формирање академије.²⁶ Тако је Адвокатска академија у Србији основана 2015. године, по плану који је донела Адвокатска комора Србије. Иако су адвокати успели да успоставе тело које се бави усавршавањем адвоката, направили план и одредили предаваче из редова доктрине и правне праксе, утисак је да Академија не доприноси образовању адвоката, или то бар

²⁴ Чл. 17. ст 1. Закон о адвокатури (Сл. гласник РС, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС)

²⁵ <https://aks.org.rs/aks/wp-content/uploads/2015/12/programobuke.pdf>, приступљено 21.11.2020.

²⁶ Чл. 86. Закон о адвокатури (Сл. гласник РС, бр. 31/2011 и 24/2012 – одлука УС)

није у довољној мери познато аутору који је и сам вршио позив који се радом коментарише.

Упоредном анализом, видимо да и у Републици Хрватској важе сличне одредбе.²⁷ Разлика у посебном дефинисању Академија адвоката законском нормом, а у Хрватској нижим нормама не чини суштину. Разлика у нормативи у односу на Србију огледа се у одредби да адвокатским приправници за краће време стичу право на полагање правосудног испита. Ово решење није добро. За одговорност коју носи адвокатска делатност, није довољно ни 24 месеца приправништва предвиђених у нас. Комплексност позива и овлашћења која адвокат стиче уписом у адвокатску комору не могу се оправдати радом у пракси током 24 месеца. Ово не доприноси ни одговорнијем раду, а ни афирмацији адвокатуре као делатности. Добро решење захтевало би озбиљну анализу и бољу обученост адвоката за вршење свог позива. Ако бисмо тражили добре стране, веза теорије и праксе добро је одређена у смислу уређења области и уношења додатне категорије знања у делатност адвокатуре предвиђа Закон о овјетништву Републике Хрватске. Могућност да у тачно одређеним ситуацијама правне савете пружи и правна доктрина²⁸ даје се могућност формално најобразованије слоју правника да учествује у правном животу кроз реалне ситуације у којима се правна норма рефлектује кроз свакодневни живот. У делу који регулише новчане награде у адвокатској делатности дозвољава се доцентима и професорима правних предмета, дакле онима који имају највиши степен знања, да остваре награду.²⁹ Тиме се у систем уводи и најумнији део заједнице која може да допринесе бољем разумевању и раду у оквиру адвокатске делатности.

5. Закључак

На основу изнетог, при закључним разматрањима можемо са већом сигурношћу него пре почетка писања рада рећи да је потребно на крају уместо тачке, неопходно оставити три тачке. Умни напор који је потребно уложити ка реформама у државно-правном систему Републике Србије мора бити већи, на шта указују и катастрофални покушаји реформе тог система из блиске прошлости. Као једна од теза на основу кратке анализе дате овом приликом је да неопходна реформа мора пре свега поћи од образовног система правника, а касније и озбиљнијим методама едукације и специјализације свршених правника који се баве адвокатуром. Велико питање умног материјала који

---

²⁷ Чл. 63. ст. 4. Закона о одвјетништву (Народне новине, бр. 09/94, 117/08, 50/09, 75/09, 18/11).

²⁸ Чл. 5. ст 2. ст 3. Закон о одвјетништву (Народне новине, бр. 09/94, 117/08, 50/09, 75/09, 18/11).

²⁹ Чл. 5 ст. 2. Закон о одвјетништву (Народне новине, бр. 09/94, 117/08, 50/09, 75/09, 18/11)

долази до стадијума испуњења захтева за упис у адвокатску комору, може бити одсуство систематике и недовољне посвећености процесима промена у оквирима академске заједнице, али и касније надлежних за полагање стручног испита – правосудног испита који се поставља као захтев за упис у адвокатску комору и уопште бављењем овим позивом. Реформа која би кренула стратешки, у више година морала би да доведе до боље умне оспособљености свих кривичнопроцесних субјеката, не само адвоката. Само то је пут да један систем стане на ноге, на стубове правне сигурности, сврсисходности и правде. Ако потрага за магичном формулом права коју је покушавао да достигне и знаменити Г. Радбрух представља идеално, онда није на одмет да се бар упустимо у трку и да досезање ових идеала поставимо као иманентно тежиште свих добронамерних правних делатника.

Да ли нам је заиста потребан систем у коме се до теме мере исцрпљују будући правници позитивно-правним правилима, а енергија ка новим знањима сасвим исчезне у настојањима ка задовољењу форме? Већ поменути великан правне мисли Г. Радбрух у свом животном трагању за правдом „једнако поступање према једнаким“ поставио је као кључ своје формуле у тежњи ка добром. Питање је да ли ми данас, у ери правосудног испита који функционише још увек према систему из 1998. Године, постављамо добру границу између кључних одговорности у правосуђу. Време је да кренемо у анализу, а нека често узалудна мука која се „проспе“ кроз полагање ових испита, буде добра мотивација да кренемо у реформе са вером у јавно добро. Ако нам је потребан мотив, увек га можемо наћи у речима првог ректора Лицеја у Крагујевцу „*шта се друго могло учинити него посејати семе добре наде...*“

*Nikola Ivković Assistant
Faculty of Law, University of Kragujevac*

ETHICS OF PROVIDING LEGAL SERVICES

Summary

The paper analyzes the legal activity and based on the research, predictions are made on the development and change of the way of providing services through the process of harmonization of the rights of the Republic of Serbia and the system of the European Union. The author starts from the definition of the concept of advocacy as an activity. Through historical development, the importance of the legal profession within the legal system of a country and the role of this activity in society at large is

pointed out. Comparative analysis leads to certain general determinants that are common to legal systems. After that, with the focus on the study of general legal acts in the Republic of Serbia, the key documents towards a positive legal definition are analyzed. As a positive legal determination experiences its control of reality through the practical application of what is prescribed, so through the decisions of key subjects, it is positively legally put to the test. Considering that there is a need for corrections in the field of regulation in the Republic of Serbia, the author presents proposals as a form of initial discussion on this occasion. By presenting bold proposals, the author aims at the type of initial hypotheses that should arouse the interest of key actors, which in some way touches on this topic crucially, and indirectly the entire social community. The author also strives to set out through a pragmatic analysis, what would be the aspirations for the best legal rule and positively legally and practically regulate the area of providing the services of a lawyer.

Key words: *legal system, advocacy, service ethics, separation of powers, rule of law.*